

РЕФОРМИ ІВАНА IV

ПІДГОТУВАЛА:
УЧЕНИЦЯ 4-М КЛАСУ
КРАВЕЦЬ КАТЕРИНА

ПРОГРАМА РЕФОРМ

Особливо державний і політичний таланти Івана Грозного розкривають реформи 50-х років XVI століття.

- Найважливішою рисою політичної історії Російської держави 50-х років є численні реформи, спрямовані на подальший розвиток і зміцнення Російської централізованої держави.

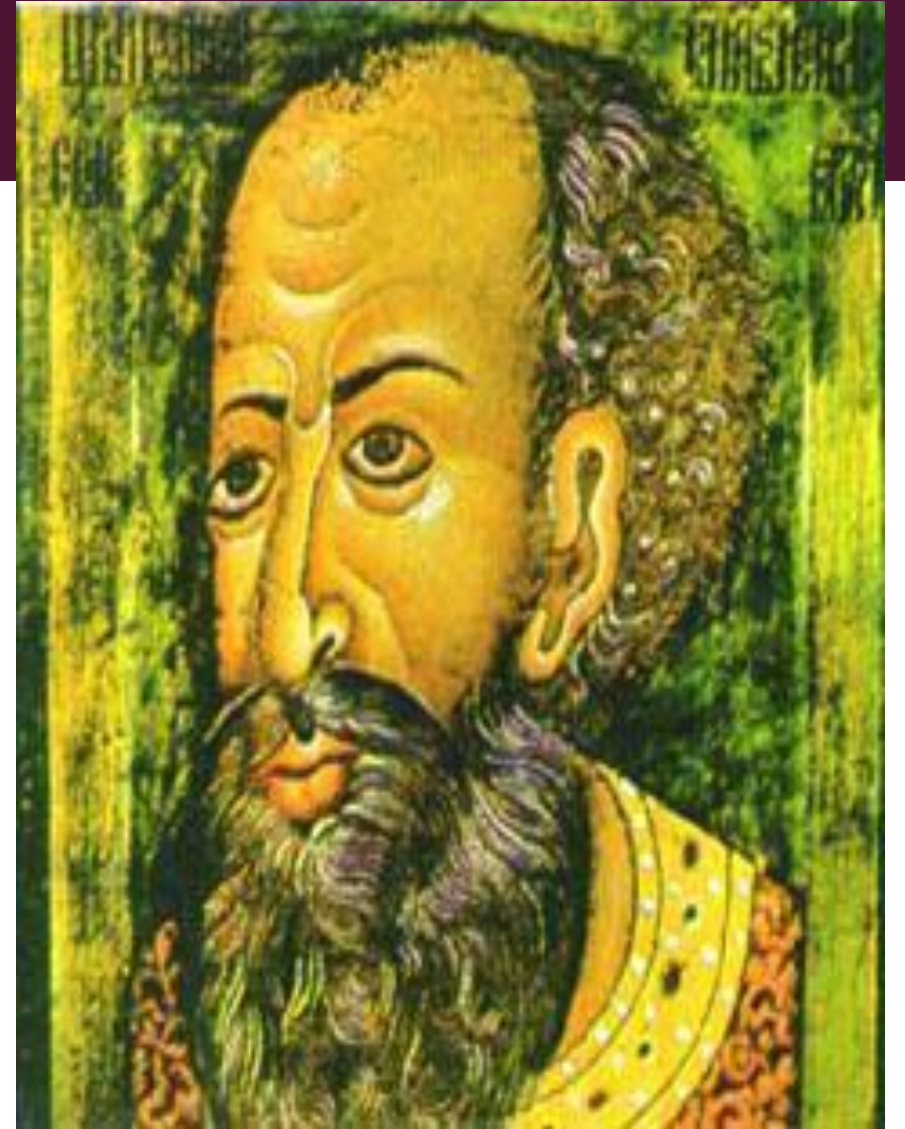
■ Першим кроком стало скликання в 1550 році Земського собору, або Великої земської думи. Іван IV дав зрозуміти, що час боярського самовладдя минуло, і кермо влади бере в свої руки.

Плодом наради стало нове видання судового зводу, який повторив Судебник 1497 року, але виправлений і доповнений різними указами і грамотами, пов'язаними з поліпшенням судових порядків.

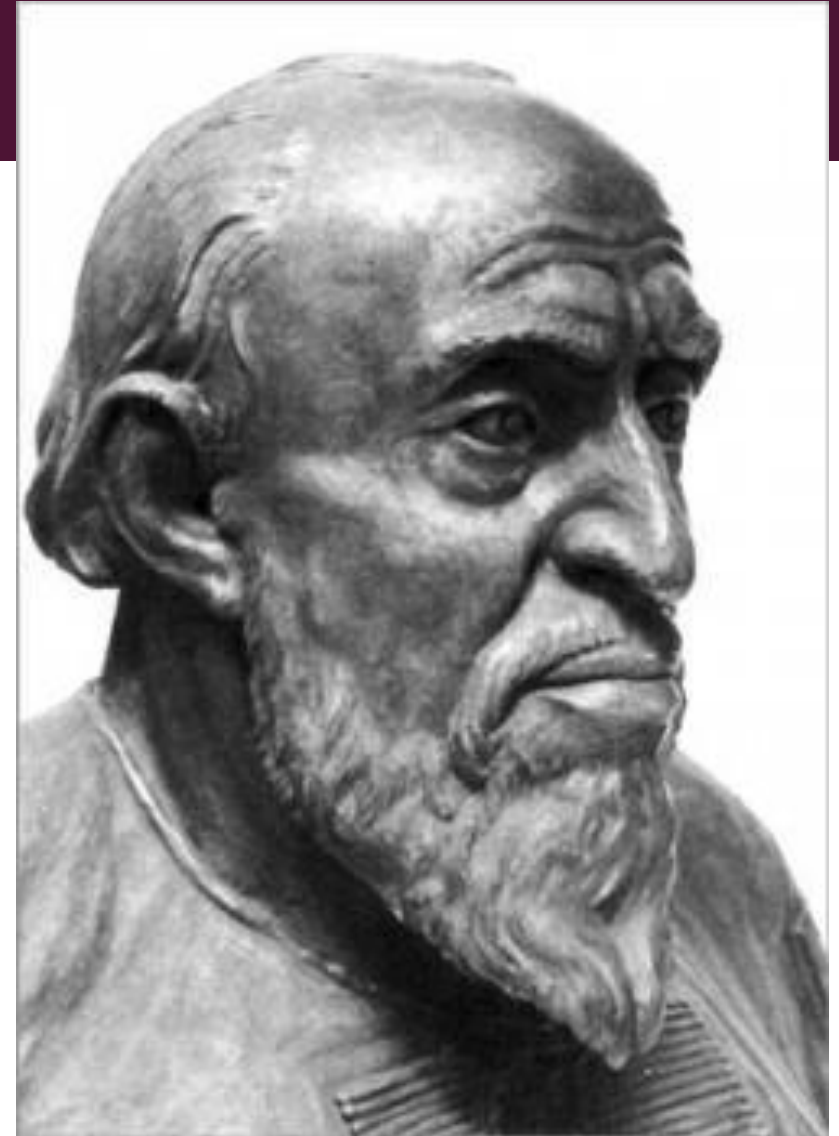
- У 1551 році був скликаний Церковний собор, де були зачитані «Царські питання». Всі ці питання разом з відповідями були розділені на сто голів, чому і все соборну укладення отримало назву Стоглава.

- Стоглав має таке ж державне значення, як і Судебник. Церковна реформа Івана Грозного стосувалася монастирського землеволодіння. У травні 1551 року було видано указ про конфіскацію всіх земель і угідь,

переданих Боярської
думою єпископам і
монастирям після смерті
Василя III. Цей закон
забороняв церквам
купувати нові землі без
доповіді уряду.

- У 1553 Іван Грозний ввів на Русі друковану справу. Книгодрукування стало нове ремесло, яке очолив Іван Федоров.

З метою зміцнення збройних сил уряд Адашева приступив до організації постійного стрілецького війська і сформував трьохтисячний стрілецький загін для особистої охорони царя.

- Центральним пунктом зовнішньої політики Івана Грозного була остаточна погибель татарської сили. У 1552 році була взята Казань, а в 1556 царські війська оволоділи Астраханню. Розгром Казанського й Астраханського ханств поклав кінець трьохсотлітнього панування татар в Поволжі.

- Слідом за цим башкири оголосили про добровільне приєднання до Росії, визнали себе васалами царя правителями Великої ногайської орди і Сибірського ханства.

- Але з іншого боку підкорення Казані і Астрахані посилило вороже ставлення до Кримської орди. На той момент Іван IV був зайнятий у 1556 році Лівонської війною, тому він відмовився від ідеї наступу на Крим.

- На другому етапі реформ виникла єдина наказовому система. Зовнішні зносини зосередилися в Посольському наказі, військові справи – в Розрядному, земельні справи – в Помісному, скарги на ім'я царя приймалися чолобитним наказом.

Боярська дума контролювала діяльність наказів. Ухвалення наказової системи призвело до скасування «годувань» в 1556 році. З приходом до влади реформи Івана Грозного придбали різко виражену антибоярська

■ Незабаром Іван IV став все більш і більш перейматися своїми радниками, його непокоїла думка, що вони керують ним і ні в чому не дають йому волі. Тому в 1560 році цар розігнав Раду. Слідом за цим пішла епоха страт і опричнини.

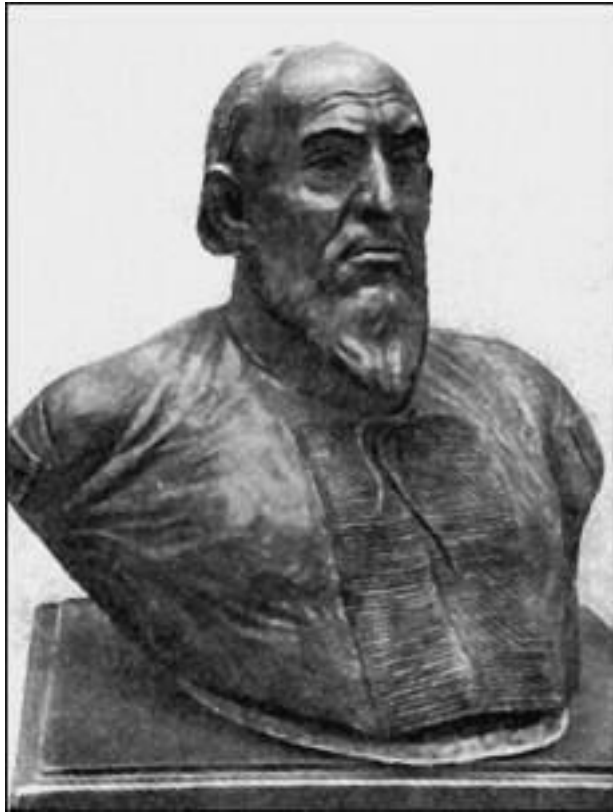

Іван Грозний заснував опричнину зі своєю системою управління, армією і територією, а Московську державу (земщину) передав в управління Боярської думи. Цар присвоїв собі необмежені повноваження розправлятися з «неслухняними» боярами без поради з думою.

До складу опричнини входили найбільш економічно вигідні повіти країни, які служили основним джерелом доходів для скарбниці.

- Цар наполягав, що створення опричнини необхідно для боротьби зі зловживанням владою бояр і їх зрадою. Почався період кривавих страт, побиття громадян цілими натовпами, варварського розгрому міст. Цей період епохи Івана IV Грозного отримав назву «Смутного часу».

- Іван Васильович помер 19 березня 1584 року. Росія в епоху Івана Грозного спочатку була звеличена, а потім доведена до великого виснаження і приниження.

- Підйом промисловості і торгівлі змінився занепадом. А російське просвітництво, що впало в татарську епоху, в Смутні часи впало ще нижче.